(Nro. 36.)

GAZETA LWOWSKA.

We Srodę Nro. 18. 14. Lutego 1821.

Wiadomości kraiowe.

Gazet Laybachska z d. 30. Stycznia zawiera co następuie: »Przeszłego Piątku raczył N. Pan nasz zaszczycić obecnością Swoią posiedzenie Rady gubernialney przez sześć godzin. Wieczorem przy zupełnem oświeceniu teatru towarzystwo miłośników muzyki dało akademiią muzykalną na korzyść funduszu ubogich, przyczem nasz N. Pan kazał wyliczyć do funduszu tego 100 czerw. złotych. Dnia 29. b. m. około południa przybyła tu Xiężna Floryda, małżonka Króla Oboiey Sycylii.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Kuryier Londyński z d. 18. Stycznia zawiera z listu pisanego pod d. 10. Październiką z. r. bliższe szczegóły względem nowey rewolucyi zaszłey w Buenos-Ayres. »W liście moim z d. 3. donosiłem WPanu o naszych politycznych odmianach i naszego stanu kraiowego. Martin Rodriguez uchylony podówczas od Rządu oddalił się na wieś. Nie sądzono, ażeby przedsięwziął zamiary, któreby sprzeciwiały się życzeniom mieszkańców; spodziewano się raczey, iż postąpi tak, iak iego poprzednicy i oczekiwać będzie dopoki na niego nieprzyydzie koley sprawowania obowiązków urzędu; atoli omyliliśmy się w naszem oczekiwaniu, ponieważ złączywszy się z Rosas dowodcą pułku Colorados, wszedł po mocnym oporze do miasta, obsadził ie i wyniosł się sam na Gubernatora. Dwa dni prawie trwała bitwa w mieście i z oboiey strony padło więcey iak 150 ludzi i tyleż było ranionych. Nigdy przedtem nie doszły rzeczy do takiego stopnia. Mogę zapewnić WPana, że obie strony broniły się mocno i wypadki były znakomite. Walka ta toczyła się tylko między drugim pułkiem gwardyi mieyskiey będącym przeciwko Rodriguez i pułkiem Colorados, do którego przyłączyło się wiele stronników Rodrigueza. Ciekawi iesteśmy co uczyni Dorrego, który nie ma bydź zadowolniony z postępowania Rodrigueza, wnosić można, iż zbliża się w zamiarze nieprzyiacielskim; stoi on teraz tylko o mil dziesięć od tegoż miasta.«

Portugaliia, Brazyliia i Algarbiia.

Z Lizbony d. 1. Stycznia. — Wczoray nadeszły tu wszystkie doniesienia względem zaszłych wyborów Deputowanych po prowincyiach i iuż większa część Członków naszego Kongressu narodowego znayduie się w stolicy, pomiędzy którémi odprawiło się kilka posiedzeń. Stany (Cortes) otworzą posiedzenia swoie w dniu urodzin Króla. Przygotowania czynione do tego uroczystego obrzędu, każą się spodziewać, iż takowe nastąpi z naywiększą godnością i przyzwoitą okazałością.

Hiszpaniia.

Z Madrytu d. 8. Stycznia. — Przywieziono do Carracas i St. Marie dwadzieścia trzy osób oskarzonych o udział do wypadków Kadyxeńskich z d. 10. Marca r. z. Pomiędzy temi znayduie się Brygardyier Valdes będący dowodcą placu podczas oblężenia miasta przez woysko Quirogi i Pułkownik Rodriguez. Sprawa ich będzie niebawnie rozstrzygnioną. — Gazety tuteysze zawieraią mnogie listy mnichów życzących sobie sekularyzacyi, ponieważ wyrokiem Papieża wydanym na d. 30. Września 1820 za porozumieniem się z Jego Katolicką Mością, upoważniony został Nuncyiusz na Dworze tuteyszym do udzielenia na zawsze uwolnienia i sekularyzacyi duchownym wszystkich regularnych Zakonów.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Lordowie Liverpool i Castlereagh udali się na d. 7. Stycznia do Króla bawiącego w Bryghtonie. Jedni mówią, iż Lordowie ci przedsięwzięli podróż tę w celu maiącego nastąpić otworzenia Parlamentu, drudzy, względem maiącey nastąpić odmiany w Ministeryium. Dziennik Oppozycyyny twierdzi, iż Król nie-

)(

dawno po Świętach Bożego narodzenia wezwał Margrabiego. Lansdowna, aby mu podał pro[illegible] złożenia nowego Ministeryium, w którem by tenże Margrabia, iak Lordowie Grenville i Wellington byli umieszczeni; atoli Margrabia rozmowiwszy się z Hrabią Grey i innymi swoimi przyiaciołmi, odmówił temu wezwaniu z uszanowaniem.

Dnia 5. Stycznia poymany niedawno iak wiadomo w Drurylane Joh. Palin za którego schwytanie iako towarzysza Thistlewooda przyrzeczono 200 funt. szterl. nagrody, przeprowadzony z więzienia Coldbathfieldskiego do Whitehall, badany został przez Jenerała Attorney. Oświadczył on, iż nie miał nigdy zamiaru bydź związkowym Thistlewooda w wykonaniu owego strasznego spisku i że cały czas starał się tak Thistlewooda iak i iego związkowych odwieść od ich strasznego przedsięwzięcia. Palin zapisać musiał bezpieczeństwo na summę 500 funt. szt. i że przez lat 7 będzie się spokoynie i przyzwoicie sprawował; poczem oddano go pod dozor Policyi i puszczono na wolność.

Pewna iest iuż rzeczą, że Kapitan Parry na okręcie Hecla przedsięweźmie nową podróż dla odkrycia kraiów; atoli miasto okrętu Griper przygotowany będzie do iego przedsięwzięcia okręt bombardyierski the Fury. Nie wiadome ieszcze przeznaczenie tey wyprawy; mowią, iż Rząd czeka na wiadomości Porucznika Franklina który w celu odkrycia kraiów przedsięwziął podróż lądem z zatoki Hudsonbey do rzeki min kruszcowych. W anatomii Królewskiey złożył Kapitan Parry różne głowy wołu Bizam, konia morskiego i iednorożca morskiego; róg tegoż sterczący na głowie wynosi pięć stóp; do zbioru zaś naturalnego w Edynburgu posłał skóry z niedźwiedzi białych, wołów Bizam, koni i psów morskich. Nagrodę 5000 funt. szterl. rozdano w sposobie następuiącym: Kapitan Parry otrzymał 1000 funt. szterl. Porucznik Liddon z okrętu the Griper 500, trzey inni Porucznicy i obadwa Kapitanowie, każdy po 200 funt. szterl., pierwsi kadeci morscy po 50. każdy podrządny po 30 a każdy maytek po 20 funt. szt.— Kapitan Lyon z Marynarki Królewskiey przybyły niedawno z Afryki, który młodemu Ritchie towarzyszył w podróży iego do Tumbuktu otrzyma dowództwo okrętu Hecla i towarzyszyć będzie Kapitanowi Parry w tey nowey iego podróży.

Francyia.

Na posiedzenia Izby Deputowanych z d. 22. Stycznia P. Lalot Deputowany Departamentu Marny z prawey strony zdał sprawę z iednego z proiektów do prawa niedawno namienionych, maiącym za przedmiot mieyscową potrzebę. Miasto Chalons nad Marną ma bydź upoważnione do zaciągnienia 15000 franków na kupienie domu dla municypalności. »Że w przedmiocie takiego rodzaiu, (rzekł zdawca sprawy) potrzeba ustawy, pochodzi to z artykułu 43. prawa skarbowego z d. 15. Maia 1818 podług którego miasta, których dochody nieprzechodzą 100,000 frank. muszą bydź upoważnione prawem do zaciągnienia długu. Kommissyia z grona waszego przy należnem uszanowaniu ku istnieiącemu prawu, nie może dosyć uskarzać się na systemat, z którego takowe pochodzi prawo i życzyć w przyszłości lepszey administracyi. Nie można w rzeczy samey dosyć zdziwić się, widząc, iż w urządzeniu naymnieyszych przedmiotów i naywięcey ograniczonych spraw potrzeba pośredniego działania pierwszych Władz Państwa. Mości Panowie! Widzicie tu uderzaiący zły stosunek między zamiarem i środkami; widzicie WPanowie szkodliwość tego systematu, którego skutkiem iest, że rzeczy małe przychodzą z wielkim kosztem a łatwe z niezmierną powolnością. Z przełożonych tu faktów przekonacie się, iak błędne i istocie ducha ludzkiego przeciwne iest zadanie pochlebiaiące sobie obięcia całości zayniąc się wszystkiemi szczegółami. Kommissyia ta nie zaspokaiała się zupełnie postrzeżeniem dla naganiania przeszłości; chciała ona ogłoszeniem życzeń swoich przyśpieszyć dopełnienie danych przez Rząd, przyrzeczeń względem ulepszenia urządzeń municypalnych i gminnych. Dozwolcie nam wierzyć, że dostoyny przywróciciel naszych wolności łącząc w myślach swoich widoki administracyyne Ludwika VI. z zamiarami oycowskiemi Ludwika XII. przy nowym porządku rzeczy uskuteczni uwolnienie gmin (*l'affranchissement des communes*). Czas, aby Francyia wyszła z opieki biorokracyi; czas iest przekonać się, iż we wszystkich rzeczach prostota środków iest potrzebnym warunkiem oszczędności, szybkości i porządku. Przy systemacie gruntuiącym się na takiey zasadzie nie będziemy ograniczonym rozporządzeniom w sprawach mieyscowych dawać nazwiska praw. Rząd naywyższy Państwa uwolniony ze swoiey strony od drobnych szczegółów, krępuiących iego baczność, będzie mogł zwrócić całą uwagę i myśl swoie na wielkie sprawy towarzystwa.« — Nareszcie P. Lalot wniosł imieniem Kommissyi na przyięcie namienionego proiektu do prawa.

P. Canning przybył do Paryża.

Monitor z d 23. Stycznia zawiera uwiadomienie, że Vice-Hrabia Donnadieu wymazany został z listy czynnych Jenerałów Poruczników; powód do tego umieszczaią pisma publiczne w sposobie następuiącym.

»Dnia 19. Stycznia Jenerał Donnadieu zszedł się z Xięciem Richelieu (z którym iuż r. z. miał bardzo nieprzystoyne spotkanie) na ulicy *Rue de Rivoli* w zdłuż ogrodu Tuileryyskiego i począł z daleka wołać: Mości Panie! Mości Paie! mam z WPanem nieco pomówić!« Xiąże nie zważaiąc na takie wołanie szedł daley; lecz Donnadieu zawołał znowu: »Muszę z WPanem mówić natychmiast, mam mu co powiedzieć!« Xiąże obrociwszy się postrzegł, że Jenerał nadbiegł, rzekł do niego, tutay na ulicy nie daię posłuchania, ieżeli WPan masz co do mnie, możeś mię o to prosić na pismie!« Donnadieu podniesłszy pięść, zawołał głośno: »WPan iesteś obmierzłym Ministrem, człowiekiem —, takim — takim — słowem wyrażał się tak, iak tylko myśl motłochu podadź może. Wypadek ten dał powód do zbiegowiska, Xiąże szedł daley pogardzaiąc przeciwnikiem, który zapoznawaiąc coraz bardziéy siebie, nadarzał wielkiey kupie ludu pospolite widowisko. Wszyscy mieszkańcy Paryża, mianowicie roialiści, okazaią wielką niechęć z takowego postępowania.«

Wyszła teraz z druku mowa Xięcia Talleyranda miana na d. 26. Grudnia o własności Izby Deputowanych względem zbrodni Stanu. Uskarza się on w mowie owey, iż przyrzeczone prawo, maiące oznaczyć przypadki zbrodni Stanu dotąd ieszcze nie wyszło. Więcey podobnych przypadków wytoczono niedawno przed sądami, atoli z tych tylko dwa przedstawiono Izbie Parów. Bouton i Gravier mieli się odwołać, aby sądzeni byli przez Izbę Parów; prośbę ich odrzucono; Sąd karzący w Besançon przesłał Izbie Parów oskarżenie, tyczące się zamachu na osobę rodziny Królewskiey. Sąd kassacyyny odrzucił owę prośbę i oświadczył, że wszystkie Sądy (Assis) są właściwemi do sądzenia w przypadkach zbrodni Stanu. Teraz równie zaięta iest Izba Deputowanych sprawą, którey ważność nie może rownać się ze spiskiem na wschodzie (w Besançon). Zkąd pochodzą nieporozumienia? Czemu sądy (Assis) właściwe są w iednych a nie w drugich wypadkach? Czemu sądzą, iż można w iednych a nie w drugich przypadkach odstąpić od przepisów Konstytucyi: »Nikt nie będzie wyięty z pod sądu swoiego naturalnego Sędziego?« .... Częścią winni są temu Ministrowie a częścią sama Izba Parów przez swoią niestaranność. W tym razie musi Izba przyiąć na siebie skutki ztąd wynikaiące: atoli w przyszłości oznaczone bydź maią dokładnie granice iey własności; sprzeciwia się to godności Parów, zapuszczać się we wszystkie obrzydłe okoliczności taiemnych spisków; musi ona, by sama przed sobą się nie wstydziła, rzucić wzrok swoy na oskarżonego, którego przed nią stawią. Osławiony Podintendent, co zmarnotrawił publiczne pieniądze, zwycięztwa pod Vegliano walcząc przeciwko swoiemu Królowi, schwytany z bronią w ręku; Gubernator Burgundii, niewdzięczny ku swoiemu Królowi utrzymaiący listowne porozumienie z iego nieprzyiaciołmi Xiąże krwi, przeniewierzaiący się swoiéy sławie i odważaiący się stanąć na czele woysk Hiszpańskich dla niszczenia swoiéy oyczyzny mieczem i ogniem; oto są dostoyni winowaycy, którzyby mogli bydź stawieni przed Izbą Parów: żaden z Parów nie ramieniłby się dopełnić w takim razie swoiey powinności. Sądzi zatém, iż kompetencyia Izby Parów ograniczoną bydź powinna na zbrodniach politycznych, któreby popełnili: Członki rodziny Królewskiey, Marszałkowie i Parowie Francuzcy, Ministrowie, Wodzowie naczelni lądowi i morscy, Gubernatorowie osad i Posłowie.

Jenerał Donnadieu kazał umieścić w gazecie *Quotidienne* i *Drapeau blanc* odpowiedź na oświadczenie P. Chateaudouble, w którey obstaie przytém, że rzeczy owe tak są w istocie, iak ie przedstawił na posiedzeniu z d. 8., to iest: że Panu Chateaudouble ofiarowano dwa razy od pewnego Ministra 100,000 frank. iako wynagrodzenie za mieysce, które dla niego żądano; *(en compensation d'une place, qui avait été demandée pour lui)*; przynaymniey P. Chateaudouble powiadał o tém osobom, których rzetelność nie może podpadać wątpliwości. Z resztą musi (Donnadieu) uczynić uwagę, iż nie należy do owych osób, z którymi o tém rozmawiał P. Chateaudouble.

Niemcy.

Dalszy ciąg nowéy Konstytucyi W. Xięstwa Heskiego: Artykuł 83. Stany nie są odpowiedzialne za treść swoiego wolnego głosowania. Przeciwnie, prawo wolnego wynurzania zdań nie zasłania zarzutów potwarczych, któreby poiedyńcze osoby w takowem wyrażeniu znaydować mogły. W takowych przypadkach prawo skarzania właściwe iest poiedyńczym osobom, służące im podług praw przeciwko potwarzy. Skargi tego ro-

dzaiu zanoszone bydź maią do Kollegiium Sądu prowincyynego téy prowincyi, w któréy odbywa się Seym. 84. Podczas trwania Seymu, osoby należące do Zgromadzenia nie maią podlegać żadnemu rodzaiowi aresztu, chyba za zezwoleniem Izby, do któréy należą; wyiąwszy przypadek poimania na uczynku kary godnym, iednak w takich przypadkach uwiadomioną ma bydź Izba, do któréy poymany należy z wyłuszczeniem powodów. 85. W. Xiążę mianuie pierwszego Prezydenta pierwszéy Izby, na czas Seymu. Skoro przybyła 1/3 część owych Członków, które powinny były bydź zwołane i stawić się mogły, Kommissarz W. Xięcia zgromadzi Izbę dla uprzedniego oney urządzenia, poczém ta pod przewodnictwem pierwszego Prezesa, lub gdzie eszcze takowy nie iest mianowany pod sterem Kommissarza, przekłada W. Xięciu trzech Członków do wyboru drugiego Prezesa na ten Seym, i wtedy przystępuie do wyboru dwóch Sekretarzy na czas trwania Seymu. 86. Izba druga może bydź uprzednie urządzoną skoro iest 27 Członków, których przypuszczenie do obrad nie podpada wątpliwości. To dzieie się przez Kommissyią kieruiącą. Podczas zwołania Seymu i nowych wyborów przystąpiono będzie natychmiast do wyboru 6 Członków pod sterem Kommissyi, kieruiącéy, która przełoży ich W. Xięciu dla mianowania pierwszego i drugiego Prezydenta. Przeciwnie zaś podczas zwołania Seymu bez nowych wyborów, Kommissyia kieruiąca poruczy mieysce Prezesa tymczasowo naystarszemu Członkowi, aby w przytomności dwóch Sekretarzy, których sobie taż Izba obierze, przystąpić do wyboru Członkow maiących bydź przedstawionymi na Prezesa. Skoro mianowani są Prezesowie na ten Seym, przystąpi do wyboru dwóch Sekretarzy Seymowych. 87. Ostateczne rozpoznanie względem ważności wyborów i względem przypuszczenia, oddalenia lub uwolnienia Członków Izby, iest własnością każdéy Izby, skoro otworzone zostało zgromadzenie Stanów. 88. Zagaienie Zgromadzenia Stanów obu Izb razem, nastąpi osobiście przez W. Xięcia lub przez Kommissarza od niego do tego mianowanego. Nowi wchodzący do zgromadzenia Członkowie Stanów złożą przed otworzeniem następuiącą przysięgę: »Przysięgam wierność W. Xięciu, posłuszeństwo prawu, ścisłe zachowywanie Konstytucyi, i że na Zgromadzeniu Stanów, radzić będę o dobru publicznem podług moiego własnego i naylepszego przekonania nie oznaczonego żadnem zaleceniem. Członki przybyłe po otworzeniu Zgromadzenia złożą przysięgę tą w ręce Prezesa Izby. 89. Propozycie Rządu przełożone zostaną Izbom, lub tym, którzy uprzednie w téy mierze naradzać się maią przez Członków taynego Ministeryium Państwa lub przez mianowanych Kommissarzy Seymowych. 90. Każdy Członek Izby ma prawo uczynić przełożenie w Izbie względem przedmiotów należących do zakresu działalności Izby. 91. Odrzucone przez iednę lub drugą Izbę przełożenia Rządu, lub przez Członka Izby nie mogą bydź na tym samym Seymie powtórzone. 92. Przygotowanie do narad odbywać się będzie przez wybrane wydziały. 93. Aby uchwała była ważną, potrzeba, by w pierwszéy Izbie głosowała przynaymniéy 1/3 część owych Członków, które powinny były bydź zwołane i mogły stanąć; w Izbie drugiéy przynaymniéy 27 Członków a w obu Izbach stanowić będzie większość głosów. W razie równości głosów rozstrzyga przełożenie Rządu; w innych przedmiotach, opiniia za prawem istnieiącem a w zaskarzeniach przeciwko Władzom publicznym lub poiedyńczym, owe, które dla tych są dogodnieysze. 94. Jeżeli Izba nie iest obsadzona w liczbie podług poprzedzaiącego artykułu do stanowienia ważney uchwały potrzebney, więc niezupełnie obsadzona Izba uważana będzie, iako zezwalaiąca na uchwałę zupełnie zebraney. 95. Wyiąwszy szczególne przypadki, nie maią Izby naradzać się z sobą, lecz uchwały swoie powinny sobie na wzaiem udzielać; atoli wolno iest każdemu Wydziałowi iedney Izby porozumieć się z Wydziałem odpowiednim drugiey Izby w przypadku, ieżli przedmiot przełożony został obu Izbom do naradzenia się lub przełożenia Rządu Państwa lub przez udzielenie uchwały drugiéy Izby.

(*Dalszy ciąg nastąpi.*)

P r u s s y.

Z Berlina z d. 13. Stycznia. — Pod d. 30. Grudnia wydano rozkaz do nowego urządzenia żandarmeryi. We względzie woyskowym podiegłą ona iest Ministerstwu Woyny, we względzie zaś pełnienia obowiązków służby, Ministerstwu Spraw Wewnętrznych. Cały korpus podzielony iest na 8 brygad, każda brygada ma 12 wachmistrzów i 175 żandarmów, z których 20 iest tylko pieszych. Wszyscy żandarmowie maią stopień podoficerów. Nadto dla utrzymania praw podatkowych i cła utworzoną będzie osobna żandarmeryia.

Redakcyia F. Krattera. — Drukiem J. Pillera.